

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Β' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό και άλλες διατάξεις»

Ι. Γενικές Παρατηρήσεις

Με το προς ψήφιση Νοσχ, όπως διαμορφώθηκε μετά την επεξεργασία του από τη Διάρκη Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων και την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ελληνισμού της Διασποράς, επιδιώκεται ο εξορθολογισμός της παρέμβασης της ελληνικής πολιτείας στην ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό (Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 2), ιδίως, λόγω της «οικονομική[ς], κοινωνική[ς] και πολιτιστική[ς] πραγματικότητα[ς], που διαμορφώνεται σήμερα σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης και διαφοροποιεί ριζικά (...) τις σχέσεις των ομιλουμένων γλωσσών, τις εκπαιδευτικές ανάγκες και τις μορφωτικές απαιτήσεις των σύγχρονων κοινωνιών, τη[ς] ύπαρξη[ς] Ελλήνων τέταρτης και πέμπτης γενιάς στο εξωτερικό, που στην απόλυτη πλειοψηφία τους είναι πολίτες ξένων χωρών με οριστική και κυρίαρχη απόφαση εγκατάστασης στις νέες πατρίδες καθώς και [τις] ιδιαίτερες μορφωτικές τους ανάγκες (...) [την] επιτακτική ανάγκη (επανα)σύνδεσης της συνείδησης των πολιτών του κόσμου της ελληνικής παιδείας και του πολιτισμού με το ανθρωπιστικό και δημοκρατικό περιεχόμενό τους, την επιτακτική ανάγκη εκ νέου απεύθυνσης της ελληνικής παιδείας και του πολιτισμού στους πολίτες του κόσμου με όρους προώθησης της ειρηνικής συμβίωσης και συνεργασίας ατόμων και ομάδων διαφορετικής προέλευσης [και] την επιδίωξη να αναδειχθούν οι Έλληνες της διασποράς ως πολίτες του κόσμου σε ζωντανή δύναμη συνδιαμόρφωσης της ελληνόγλωσσης διαπολιτισμικής εκπαίδευσης της διασποράς με την ανάπτυξη αυτόνομων και εξαρτημένων από την Ελλάδα πρωτοβουλιών και πρακτικών» (Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 1).

Προς τον σκοπό αυτό προτείνεται η ενίσχυση της εν λόγω εκπαίδευσης από το ελληνικό κράτος (βλ. Μέρος Β', Κεφάλαιο Α'), βάσει δύο κριτηρίων, όπως συνάγονται από την Αιτιολογική Έκθεση:

- ι) του κριτηρίου της ένταξης της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εκπαιδευτικό σύστημα είτε της Ελλάδος (ελληνικά σχολεία του ν.δ. 695/1970

και του ν. 2413/1996, άρθρα 2 παρ. 1 α) και 6 παρ. 3 Νσχ) είτε άλλης χώρας (άρθρο 2 παρ. 1 β) έως στ)) και

- ii) του κριτηρίου της παροχής δίγλωσσης εκπαίδευσης τόσο στα ελληνικά όσο και στη γλώσσα της άλλης χώρας (άρθρο 6 παρ. 2, 5 και 6).

Οι προβλεπόμενες μορφές ενίσχυσης (άρθρο 5) παρέχονται σε εκπαιδευτικές μονάδες (άρθρο 2) «που έχουν ιδρυθεί ή ιδρύονται ή έχουν αναγνωρισθεί ή αναγνωρίζονται στο πλαίσιο διεθνών ή διακρατικών συμφωνιών ή με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης» (άρθρα 2 παρ. 1 και 6 παρ. 1), «κατ' εξαίρεση» δε και μόνο εφόσον είναι αναγκαίο για τη συνέχιση της δραστηριότητάς τους, (...) αποκλειστικά για μέρος του κόστους πρόσληψης από αυτά εκπαιδευτικών ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης, με ποσό που δεν μπορεί να υπερβαίνει το ήμισυ του αποδεδειγμένου συνολικού κόστους», επιχορήγηση από το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (άρθρο 3) λαμβάνουν εκπαιδευτικές μονάδες που έχουν χαρακτηρισθεί με υπουργική απόφαση ως «Κέντρα – Λόγος» (άρθρο 3).

Περαιτέρω, μειώνεται ο, καταρχήν, αριθμός των «συντονιστών εκπαίδευσης», οργάνων «συντονισμού, διοίκησης και εποπτείας των εκπαιδευτικών μονάδων και του εκπαιδευτικού προσωπικού», ανακαθορίζονται οι αρμοδιότητές τους (άρθρο 12) και ανασυνιστάται και συγκροτείται εκ νέου το «Συμβούλιο Επιλογής» τους (άρθρο 14)· ορίζεται ότι το διδακτικό προσωπικό ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης αποτελείται (μόνον) από αποσπώμενους Έλληνες δημόσιους εκπαιδευτικούς (άρθρο 17), οι οποίοι υπόκεινται σε αξιολόγηση (άρθρο 21)· προβλέπεται δυνατότητα παράτασης κατά δύο έτη της απόσπασης σε θέση συντονιστή εκπαίδευσης ή εκπαιδευτικού, υπό προϋποθέσεις, χωρίς όμως επιμίσθιο (άρθρα 14 παρ. 8 και 18 παρ. 3), και ρυθμίζεται η απόσπαση, στα ευρωπαϊκά σχολεία και στα σχολεία διεθνών οργανισμών, δημόσιων εκπαιδευτικών «με αυξημένα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα» (άρθρο 18).

Τέλος, ρυθμίζεται εκ νέου η συγκρότηση και λειτουργία των Σχολικών Συμβουλίων και Σχολικών Επιτροπών, ως οργάνων διοίκησης των «εκπαιδευτικών μονάδων» (άρθρο 22), καθορίζονται οι προϋποθέσεις ενίσχυσης από το ελληνικό κράτος της τριτοβάθμιας ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό (άρθρο 28), μετονομάζεται η «Υπηρεσία Εκπαιδεύσεως Ελληνοπαίδων Εξωτερικού και Ξένων και Μειονοτικών Σχολείων» της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων σε «Διεύθυνση Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης», αντικαθίστανται διατάξεις του Οργανισμού της ως άνω Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου (π.δ. 147/1976, άρθρο 29 του Νσχ), ενισχύεται η εποπτεία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων στα «Κέντρα Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης» του ν. 3696/2008 (άρθρο 31) και καταργούνται αποκεντρωμένες υπηρεσιακές μονάδες της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (άρθρο 32).

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 2 παρ. 1

Κατά την προτεινόμενη παράγραφο, «Η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό παρέχεται από μορφές οργάνωσης, οι οποίες καλούνται «εκπαιδευτικές μονάδες» και είναι ειδικότερα οι ακόλουθες».

Ακολουθεί απαρίθμηση επτά ειδικών κατηγοριών «εκπαιδευτικών μονάδων» (περιπτ. α) έως ζ)), στις οποίες περιλαμβάνονται, ως έβδομη κατηγορία (περιπτ. ζ)), «εκπαιδευτικές μονάδες, που δεν εμπίπτουν στις προηγούμενες περιπτώσεις και δεν χορηγούν τίτλο σπουδών, που αναγνωρίζεται από εκπαιδευτικό σύστημα».

Η ως άνω περίπτωση ζ) φαίνεται να βρίσκεται στον αντίποδα των προηγούμενων έξι, σχετικοποιώντας τον επιχειρούμενο ορισμό της «εκπαιδευτικής μονάδας».

Νομοτεχνικώς αρτιότερη θα ήταν ενδεικτικού χαρακτήρα απαρίθμηση των περιπτώσεων που εμπίπτουν στην έννοια της «εκπαιδευτικής μονάδας», αφενός με τη χρήση του επιρρήματος «ιδίως», αντί του επιρρηματικού τύπου «ειδικότερα», αφετέρου με την απάλειψη της περίπτωσης ζ), ως εξής: «Η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό παρέχεται από μορφές οργάνωσης, οι οποίες καλούνται «εκπαιδευτικές μονάδες» και είναι ιδίως οι ακόλουθες: (περιπτ. α) έως στ))» (πρβλ. και τη διατύπωση του καταργούμενου άρθρου 2 του ν. 2413/1996: «Η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό παρέχεται από εκπαιδευτικές μονάδες όπως : (...)»).

2. Επί του άρθρου 9

Κατά το προς ψήφιση άρθρο, «1. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων μπορεί να προβλέπεται η χορήγηση πιστοποιητικών ελληνομάθειας σε ομογενείς και αλλογενείς και να καθορίζεται ο τύπος των πιστοποιητικών αυτών, οι προϋποθέσεις για την απόκτησή τους, η διαδικασία και το περιεχόμενο των εξετάσεων, οι προϋποθέσεις συμμετοχής σε αυτές και κάθε σχετική λεπτομέρεια».

Επισημαίνεται ότι, κατ' εξουσιοδότηση πανομοιότυπης και καταργούμενης (άρθρο 34 παρ. 1 Νοσχ) διάταξης του ν. 2413/1996 (άρθρο 10), έχει εκδοθεί το π.δ. 363/1998, «Πιστοποιητικό ελληνομάθειας τύπος, προϋποθέσεις απόκτησης, διαδικασία και περιεχόμενο εξετάσεων, προϋποθέσεις συμμετοχής και ρύθμιση σχετικών λεπτομερειών», το οποίο ισχύει όπως τροποποιήθηκε με το π.δ. 60/2010.

3. Επί του άρθρου 14 παρ. 1

Με την προς ψήφιση παράγραφο καθορίζεται η «σύνθεση» του Συμβουλίου Επιλογής συντονιστών εκπαίδευσης εξωτερικού, αντί του ορθού «συγκρότηση» (για τις έννοιες της συγκρότησης και της σύνθεσης συλλογικού διοικητικού οργάνου, βλ. Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, ν. 2690/1999, άρθρα 13 και 14, αντιστοίχως).

4. Επί του άρθρου 29 παρ. 3

Με τις δύο πρώτες παραγράφους του προς ψήφιση άρθρου αντικαθίστανται ισάριθμες διατάξεις του π.δ. 147/1976, «Περί του Οργανισμού της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων», κατά δε την παρ. 3, «Οι διατάξεις του παρόντος τροποποιούνται κατά τη διάταξη του άρθρου 20 του ν. 2503/1997 (Α' 107)».

Σημειώνεται ότι η ως άνω διάταξη του ν. 2503/1997 αφορά τους «Οργανισμούς» που καταρτίζονται με προεδρικά διατάγματα, όπως το προαναφερόμενο π.δ. 147/1976, και με τους οποίους καθορίζεται «η οργάνωση των υπουργείων, των αυτοτελών δημόσιων πολιτικών υπηρεσιών και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου».

Υπό το φως των ανωτέρω, ως «διατάξεις του παρόντος» στο προτεινόμενο άρθρο θα πρέπει να νοηθούν οι διατάξεις του υπό τροποποίηση π.δ. 147/1976, η δε παρ. 3 του προς ψήφιση άρθρου 29 να προτείνεται, εντός εισαγωγικών, ως προσθήκη στο εν λόγω διάταγμα, ενδεχομένως στο άρθρο 100, «Τελικά διατάξεις».

5. Επί του άρθρου 32 παρ. 6

Κατά την προς ψήφιση διάταξη, «Υφιστάμενες μισθώσεις για τη στέγαση και λειτουργία των αποκεντρωμένων υπηρεσιακών μονάδων που καταργούνται με την παράγραφο 1, λύνονται μέσα σε τρεις μήνες από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων μπορεί να παραταθεί υφιστάμενη μίσθωση έως και ένα έτος, εφόσον συντρέχει σοβαρός λόγος που μνημονεύεται στην απόφαση αυτή. Με όμοια απόφαση ρυθμίζεται και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη λύση των μισθώσεων».

Επισημαίνεται, συναφώς, ότι ο «σοβαρός λόγος», καταρχήν επιτρεπόμενης για χρονικό διάστημα μέχρι τρία έτη (άρθρο 22 παρ. 3 του ν. 3130/2003), μονομερούς, παράτασης μίσθωσης ακινήτου, που έχει συναφθεί για τη στέγαση ή την κάλυψη λειτουργικών αναγκών Δημόσιας Υπηρεσίας, θα πρέπει να συνυφαίνεται προς την κάλυψη των εν λόγω αναγκών, ενόψει και της προτεινόμενης κατάργησης υπηρεσιακής μονάδας.

Περαιτέρω, αυτονόητο είναι ότι με την προβλεπόμενη κ.υ.α. μπορεί να ρυθμισθούν μόνον «ειδικότερα θέματα (...) με χαρακτηριστικά τεχνικά ή λεπτο-

μερειακό» (άρθρο 43 παρ. 2 Σ), χωρίς να θίγονται δικαιώματα του εκμισθωτή, προστατευόμενα κατ' εφαρμογή του άρθρου 17 παρ. 1 του Συντάγματος και του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ. Όπως έχει παγίως κριθεί, οι ως άνω διατάξεις καλύπτουν την ιδιοκτησία και τα περιουσιακά εν γένει δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των ενοχικών, όπως επίσης και τα νομίμως κεκτημένα οικονομικά συμφέροντα (ΑΠ[ΟΛ] 40/1998, ΝοΒ 1999, σελ. 752 με σχόλιο Γ. Κασιμάτη. Επίσης, βλ. ΑΠ 104/2009 και απόφαση του ΕΔΔΑ, ΣΤΡΑΝ και Στρατής Ανδρεάδης κατά Ελλάδος της 9ης Δεκεμβρίου 1994, Serie A, Vol. 301, σκ. 65).

Αθήνα, 24.10.2011

Ο Εισηγητής
Ανδρέας Κούνδουρος
Προϊστάμενος του Τμήματος Ευρωπαϊκών Μελετών
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο προϊστάμενος του Β' Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Στέφανος Κουτσουμπίνας
Επ. Καθηγητής της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Θράκης

Ο προϊστάμενος της Β' Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Αν. Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών